

Jorma Sipilä ja sosiaalityönteon pitkä kesto

Jorma Sipilä, Tampereen yliopiston kansleri ja sosiaalipolitiikan, erityisesti sosiaalityön professori, täytti tänä vuonna 60 vuotta. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti Janus haluaa juhlistaa vuosipäivää omistamalla hänelle vuoden 2005 kolmannen numeronsa. Juhlanumero on kunnianosoitus merkittävästä toiminnasta akateemisen sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön alueilla.

Jorma Sipilä oli aktiivisesti perustamassa Janusta ja hän toimi ensimmäisenä päätoimittajana jo sen edeltäjässä, vuonna 1976 perustetussa, kerran vuodessa ilmestyneessä Sosiaalipolitiikka-vuosikirjassa. Januksen ensimmäinen päätoimittaja oli puolestaan Risto Eräsaari, yksi tämän juhlanumeron kirjoittajista. Jorma Sipilä toimi Januksen päätoimittajana vuosina 1996-97. Hän on esiintynyt lehden sivuilla paitsi toimittajana myös aktiivisena julkaisijana. Omien tutkimustensa lisäksi hän on esitellyt suomalaiselle lukijakunnalle monia kiinnostavia kansainvälisiä uutuuskirjoja.

Jorma Sipilällä on pitkä yliopistoura Tampereen yliopistossa sosiaalipolitiikan, erityisesti sosiaalityön professorina vuodesta 1982 alkaen, yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan dekaanina vuosina 1995-96, vararehtorina ja rehtorina vuosina 1996-2004 sekä kanslerina vuodesta 2004 alkaen. Ennen siirtymistään Tampereelle hän oli ehtinyt jo paljon, muun muassa toimia Helsingin, Joensuun ja Jyväskylän yliopistoissa eri tehtävissä sekä toiminnanjohtajana Sosiaaliturvan Keskusliitossa 1975-77. Hän väitteli valtiotieteiden tohtoriksi Helsingin yliopistossa vuonna 1976. Hänen merkittäviä tehtäviään ja saavutuksiaan voisi luetella pitkään. Hän on tärkeiden tutkimusprojektien luoja ja vetäjä ja tutkijakouluttajana hänen panoksensa näkyy laajassa joukossa väitöskirjoja ja muita opinnäytetutkimuksia sekä Tampereen yliopistossa että valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Erityisesti viimeisen kymmenen vuoden ajan hän on ollut myös merkittävä yliopisto- ja tiedepoliittinen vaikuttaja.

Me haluamme kuitenkin onnitella häntä ennen kaikkea kirjoittavana ja vaikuttavana, laajalti sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tärkeitä kysymyksiä käsit-

televänä ja uusia avauksia tekevänä, aktiivisesti eri foorumeilla julkaisevana tutkijana. Jorma Sipilä on monipuolinen kirjoittaja ja hänen tekstinsä ulottuvat kansainvälisten tieteellisten aikakauslehtien ja kirjojen artikkeleista ja lukuisista suomenkielisistä kirjoista – joista valtaosa on ollut pitkään yliopistollisina oppikirjoina – aina alan ammattilehdistössä julkaistuihin puheenvuoroihin.

Haluamme samalla nostaa esiin sosiaalitieteellisen tutkimuksen ei-hetkellistä luonnetta sekä laadukkaan kirjoittamisen merkitystä tieteellisessä toiminnassa. Kun vuonna 2005 tarkastellaan Jorma Sipilän tuotantoa, hämmästyttää useiden vaikkapa 30 vuotta sitten kirjoitettujen näkemysten tuoreus ja ajankohtaisuus. Me toimittajat pyysimme eri sukupolvien tutkijoita lukemaan ja arvioimaan joitakin Jorma Sipilän kirjoittamia teoksia eri vuosikymmeniltä. Pyyntöä esittäessämme pidimme sitä lähinnä juhlanumeron sopivana mielenkiintoisena kokeena. Koe osoitti, miten kiinnostavia ja tärkeitä nuo teokset ovat edelleen. Myös monissa juhlanumeron artikkeleissa ja puheenvuorokirjoituksissa nostetaan esiin Jorma Sipilän varhaisempia tekstejä. Erityisesti kirjaan *Sosiaalisten ongelmien synty ja lievittäminen* (1979) viitataan tavan takaa. Selvästikin Sipilä on siinä tarttunut sellaisiin teemoihin ja teoreettisiin lähestymistapoihin, kuten yhteisötason merkitykseen, jotka ovat sen jälkeen olleet pitkään sivussa suomalaisesta sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksesta mutta jotka ovat nyt jälleen ajankohtaistuneet. Esimerkiksi Juha Kääriäinen ja Noora Ellonen kertovat tekevänsä nuorten hyvinvointitutkimusta Jorma Sipilän jalanjäljissä soveltamalla hänen 1980-luvun vaihteen empiiristä tutkimusasetelmaansa. Tämä on muistutus siitä, että tärkeitä alan lukemista eivät ole vain tänä ja viime vuonna julkaistut uusimmat tekstit, joiden lukemiseen kuitenkin niin paljon nykyisin suuntaudutaan.

Jorma Sipilän tekstit ovat hyviä esikuvia harkitusta ja selkeästä kirjoittamisesta, jolla on myös vaikutusta. Kuten juhlanumeron kirjoituksista on todettavissa, lukijoihin vaikuttavia tekstejä voi olla monenlaisia. Joskus yksittäiseksi puheenvuoroksi tai mielipiteen ilmaisemiseksi kirjoitettu lyhyt teksti voi olla merkityksellinen. Jorma Sipilä hallitsee – useista tutkijoista poiketen – kirjoittamisen eri tyylilajit. Hän kirjoittaa sekä tutkijoille, hallinnolle, alan ammattilaisille että suurelle yleisölle. Se, että tutkijan ja tutkimuksen tulee keskustella ja vaikuttaa eri suuntiin, on ollut Jorma Sipilälle aina itsestään selvä asia. Sitä se on myös Raija Julkuselle, joka kirjoittaa lehden avausartikkelissa vaikuttavasta ja vakuuttavasta sosiaalipolitiikasta Jorma Sipilän tieteellistä tuotantoa luodaten.

Sosiaalityössä käytäntöjen tutkiminen sekä tutkimuksen vaikutukset käytäntöihin ovat erityisen keskeisiä. Lasse Murto jäsentää kirjoituksessaan tämän suhteen kompleksisuutta mutta myös sen mahdollisuuksia. Arja Jokinen ja Kirsi Juhila kuvaavat omaa metodologista etsimisprosessiaan mutta samalla myös yleisemmin suomalaisen sosiaalityön tutkimuksen kehittymistä 1980- ja 1990-luvuilla. Mikko Mäntysaari puolestaan muistelee saman aikakauden yhteyksiä pohjoismaisiin kollegoihin ja pohtii niiden merkitystä suomalaisen sosiaalityön tutkimukselle ja koulutukselle. Molemmissa näissä kertomuksissa

Jorma Sipilällä on keskeinen rooli. Mirja Satka hahmottelee sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen välille uudenlaista yhteistyösuhdetta.

Viimeisten 10-15 vuoden ajan Jorma Sipilän tutkimuksellinen painopiste on ollut kansainvälisessä vertailevassa tutkimuksessa, johon hän on kollegoineen tuonut tärkeitä uusia ulottuvuuksia kuten hoivan tematiikan, sosiaalipalveluiden tutkimisen sosiaaliturvajärjestelmävertailujen oheen sekä laadullisen, kulttuurisesti sensitiivisen tutkimusorientaation. Hänen tutkimustoimintansa kansainvälisyys huomioon ottaen on merkittävää, että kansainvälisten julkaisujen lisäksi hän on edelleen pitänyt tärkeänä kirjoittaa ja julkaista myös suomeksi ja Suomessa. Esimerkkejä tästä ovat kirja *Suomalaista sosiaalipolitiikkaa* (yhdessä Anneli Anttosen kanssa, 2000) sekä Januksessa kaksi vuotta sitten julkaistu hoivaa käsitteellisesti paikantava artikkeli (2003). Kansainvälisen vertailevan tutkimuksen metodologisista ja metodisista kysymyksistä kirjoittaa tässä numerossa itseoikeutetusti Anneli Anttonen. Jorma Sipilän ulkomaisista kollegoista ja yhteistyökumppaneista ovat juhlahlehden kirjoittajakunnassa mukana Adalbert Evers ja Clare Ungerson.

Lehden erityyppisiä tekstejä yhdistää kysymys sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimisesta, kirjoittamisesta ja julkaisemisesta sekä suhde Jorma Sipilään tutkijana, kollegana tai opettajana. Kirjoittajat liittyvät eri tavoin Jorma Sipilän toimintaan. Mukana on henkilöitä, joilla on häneen pitkäaikainen kollegasuhde, sekä heitä, joille Jorma Sipilä on ollut ensin opettaja ja sittemmin kollega, ja vielä nuoria tutkijoita, jotka ovat tutustuneet Jorma Sipilään vasta viime vuosina lähinnä hänen kirjallisen tuotantonsa kautta. Mukana on eri sukupolvia ja erilaisia tutkimuskiinnostuksia. Kirjoittajat edustavat niitä neljää suomalaista yliopistoa, joissa Jorma Sipilä on toiminut.

Juhlanumeron kirjoittajien joukossa on – tietämättään – myös Jorma Sipilä itse. Oli sattumaa, että meillä oli mahdollisuus liittää mukaan hänen Janukselle tarjoamansa kirjaesittely. Kirjaesittely vahvistaa mielestämme lehden muita tekstejä niin osuvasti, että päätimme liittää sen juhlanumeroon. Esittelyssä näkyy Jorma Sipilän jatkuva tutkimuskiinnostus ihmisten välisiin siteisiin, niiden kriittiseen ja avoimeen tutkimiseen sekä hänen halunsa kertoa tärkeistä asioista muille selkeästi ja innostavasti. ”Historia ei ole vielä päättynyt ja se on ollut ennenkin täynnä yllätyksiä.”

Janus-lehti, Sosiaalipoliittinen yhdistys, Sosiaalityön tutkimuksen seura, juhlanumeron toimittajat ja kirjoittajat onnittelevat lämpimästi.

Teppo Kröger, Marjo Kuronen ja Tarja Pösö